

Hvězdárna v Rokycanech
Voldušská 721
Rokycany
337 11

telefon: 371722622
e-mail: hvezdarna@hvr.cz
www stránky: <http://hvr.cz>

Program

ŘÍJEN 2012

Den krajů:

28. října 2012 bude otevřena široké veřejnosti v rámci Dne krajů také Hvězdárna v Rokycanech. Návštěvníci budou mít možnost na hvězdárně shlédnout připravené výstavy a seznámit se s prací Hvězdárny v Rokycanech. Za jasného počasí bude probíhat i pozorování oblohy (18 až 22 hod).

Začátek programu ve 18 hodin na Hvězdárně v Rokycanech

Pozorovací čtvrtky:

pozorování pro veřejnost. Za jasného nebe sledování zajímavých objektů na večerní obloze (ve druhé polovině měsíce dorůstající Měsíc). Při nepříznivém počasí možnost prohlídky výstavy a informace o zajímavých astronomických událostech závěru roku 2012.

Začátek programu každý čtvrtek v 19 hodin.

Pozorování sluneční fotosféry a chromosféry:

Za jasného počasí pozorování Slunce menšími dalekohledy. Za nepříznivých povětrnostních podmínek prohlídka hvězdárny a seznámení se s její historií a současností.

Program možno uskutečnit Po až Čt v čase od 8 do 12 hod.

Programy pro školy:

Dle zvláštní nabídky na našich www stránkách. Je možno si zajistit termíny pro školní rok 2012/2013

Nutno dohodnout předem osobně, písemně či telefonicky.

Zvláštní nabídka:

Pro skupiny (10 návštěvníků a více) lze po dohodě zorganizovat večerní pozorování či besedy na dohodnutá témata i v jiných termínech, než je výše uvedená otvírací doba Hvězdárny v Rokycanech pro veřejnost.

Nutno dohodnout předem osobně, písemně či telefonicky.

Astronomický klub mladých astronomů:

Pravidelné schůzky ročníku 2012/2013 začínají **4. října 2012** na **Hvězdárně v Rokycanech** a po té budou pokračovat dle zvláštního rozpisu.

Začátek od 17:00 hod.

Astronomický klub:

První pracovní čtvrtek v měsíci (tedy **4. října 2012**) se uskuteční na **Hvězdárně v Rokycanech** podvečerní setkání zájemců o astronomii s tematikou aktuálních informací o obloze nadcházejícího období. Účastníci budou mít možnost zeptat se na otázky z astronomie, které je zajímaví, případně se pochlubit svými pozorovatelskými úspěchy atp.

Začátek od 18:00 hod.

Vstupné: 15,- Kč
členové ČAS a skupiny Pegas zdarma

Jupiter

Do opozice obří planety Jupiter zbývají ještě více než dva měsíce (3. 12. 2012). Na naši večerní oblohu se tedy v plné kráse bude v následujících týdnech vracet zatím pouze pozvolna a to především v pozdních nočních hodinách a před svítáním. Přesto již nyní vzbudil Jupiter pozornost u odborníků i u astronomické amatérské komunity. Důvodem je záblesk, který se podařilo náhodně zachytit na videonahrávce pořízené 10. září letošního roku.

V časných ranních hodinách 10. září 2012 místního času sledoval prostřednictvím své videokamery Jupiter astronom amatér George Hall v Dallasu (Texas, USA). V téže době se na obří planetu vizuálně, 12 palcovým dalekohledem Meade LX200, díval i další astronomický nadšenec Dan Peterson Racine z Wisconsinu (USA). Právě on si v 11:35 UT všiml krátkého jasného záblesku blízko okraje disku planety. Sám tuto událost popisoval následovně: „Byl to jasný bílý záblesk trvající maximálně 1,5 až 2 sekundy“. Jeho pozorování pak na svém videozáznamu potvrdil právě již G. Hall. Jeho nahrávku si můžete prohlédnout na stránce:

<http://www.flickr.com/photos/19299984@N08/7976507568> .

Záblesk má na svědomí nejpravděpodobněji malá planetka či kometa, která se srazila s Jupiterem. Naposledy se něco podobného podařilo sledovat v červnu a srpnu roku 2010. Pečlivá analýza těchto událostí vedla tehdy odborníky k závěru, že podobných srážek řádově desetimetrových planetek s Jupiterem bude nastávat relativně mnoho. Důvody jsou hned dva. Blízkost hlavního pásu asteroidů a velká gravitační síla planety.

Astronomové na celém světě po oznámení zachycení záblesku začali sledovat dopadovou oblast se snahou objevit nějaký sekundární projev této srážky. Předešlé dopady se prozradily právě tmavými skvrnami v oblačné vrstvě Jupitera. Ale zdá se, že tentokrát žádný podobný efekt nenastal. Oblačná vrstva v místě srážky zůstala neporušená. Šéf sekce věnující se planetě Jupiter při

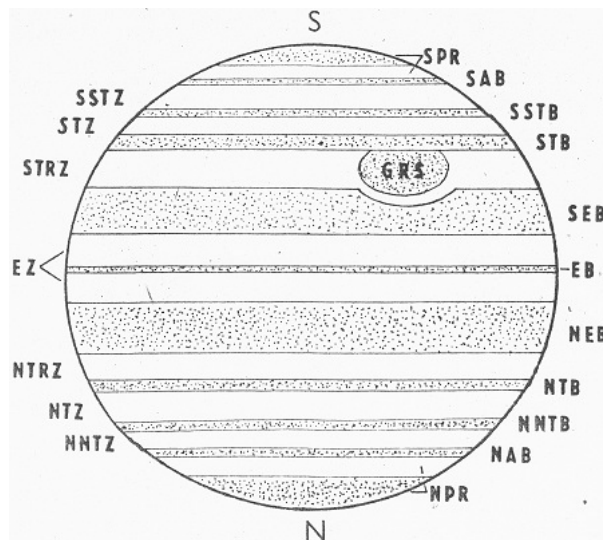
British Astronomical Association, John H. Rogers k tomu řekl: „Několik pozorovatelů získalo v posledních hodinách vynikající snímky z druhé a třetí otočky po dopadu a nic neobvyklého ani žádnou změnu ve struktuře oblačnosti nezjistili.“

Bolid vyvolaný pravděpodobně jen drobnou planetkou tentokrát asi bez viditelných následků pohltila mohutná atmosféra velké planety. Mnozí si jistě vzpomenu, že v případě srážek s většími úlomky, v rámci srážky komety Shoemaker-Levy 9 v roce 1994, ale i při menším impaktu v červenci 2009 byly pozorovatelné zbytky rozžhaveného kometárního prachu a rozvířená planetární atmosféra. Tentokrát tedy bylo velkým štěstím, že se podařilo tento náraz odhalit a především že byl zachycen nejen vizuálně, ale i objektivní metodou, která vizuální pozorování následně nezvratně potvrdila. V opačném případě bychom se o zajímavém úkazu jen stěžili kdy dozvěděli.

Nyní se tedy blíží optimální podmínky pro pozorování největší planety naší sluneční soustavy. Je jasné, že podobné štěstí jaké potkalo dva americké astronomy amatéry, je skutečně asi hodně výjimečné, ale na druhou stranu je nutné si uvědomit, že bez toho, abyste vzali svůj dalekohled a namířili jej na Jupiter, máme o nemožnosti podobného pozorování stoprocentní jistotu.

Jak už bylo zmíněno výše, budeme mít v následujících měsících možnost pozorovat největší planetu naší sluneční soustavy a proto se podívejme co na jejím povrchu můžeme dalekohledem nebo na snímcích vidět.

Tmavé pruhy a světlé pásy na povrchu Jupiteru. SPR – jižní polární oblast; SAB – jižní arktický pruh; SSTZ – jiho-j jižní mírné pásmo; SSB – jiho-j jižní mírný pruh; STZ – jižní mírné pásmo; STB – jižní rovňkový pruh; STRZ – jižní tropické pásmo; SEB – jižní rovňkový pruh; EZ – rovňkové pásmo; EB – rovňkový pruh; NEB – severní rovňkový pruh; NTRZ – severní tropické pásmo; NTB – severní mírný pruh; NTZ – severní mírné pásmo; NNTB – severo-severní mírný pruh; NNTZ – severo-severní mírné pásmo; NAB – severní arktický pruh; NPR – severní polární oblast; GRS – velká červená skvrna. Obrázek je orientovaný podle vzhledu planety v astronomickém dalekohledu – jih (S) je nahoře.

Mapa hvězdné oblohy
 15. října 2012
 ve 21:00
 SELČ

Fáze Měsíce
 říjen 2012

	Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
1							
8							
15							
22							
29							

Posl.č.: 7:34
 Nov.: 12:02
 První č.: 3:33
 Úplněk: 19:50